

Županijsko Natjecanje iz povijesti

12. ožujka 2021.

Prvi (I.) razred srednje škole

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

	96
--	----

6

Upute natjecateljima **koji ispit rješavaju na stolu**

1. Ispit rješavaš 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom spremi ga u kovertu.
4. Istu zaporku s listića napiši i na prvu stranicu ispita.
5. Ispitne zadatke i upute u zadatku pažljivo pročitaj.
6. Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit pišeš plavom ili crnom kemijskom olovkom.
7. Ispit pišeš isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Pišeš čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
8. Odgovori moraju biti pravopisno i gramatički točni. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišeš izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZO u školskoj godini 2020./2021.
9. Koristi list za koncept tijekom rješavanja ispita, jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori u konceptu se ne vrednuju.
10. Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Županijskog povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit te pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

1. U kamenom dobu započeo je prvi razvoj tehnologije što je omogućilo dobivanje različitih uporabnih predmeta – oruđa. Usporedi fotografije koje prikazuju predmete načinjene od kamena te odgovori na pitanja.

Fotografija 1

Fotografija 2

1.1. Kojom tehnikom su izrađeni predmeti na fotografiji 1, a kojom na fotografiji 2?

	2
--	---

1.2. Kojem razdoblju kamenoga doba pripadaju predmeti na fotografiji 1, a kojem na fotografiji 2?

	2
--	---

2. Isprva su se rani ljudi za prehranu snalazili skupljanjem plodova i ležiranjem, odnosno uzimanjem ostataka životinja koje su ubile velike zvijeri. Mogućnosti njihove prehrane znatno je unaprijedio lov, a osobito napredak ostvaren u izradi pomagala za lov.

2.1. Navedi sve izume koji su ranim ljudima omogućili da na daljinu love brze divlje životinje.

	1
--	---

2.2. Na koji način su ti izumi promijenili život ranih ljudi? (Odgovori u tri rečenice.)

	3
--	---

--

3. Narodi starog Istoka (Egipćani, mezopotamski i maloazijski narodi) razvili su i unaprijedili raznovrsne tehnološke procese i mjere te ostvarili izume kojima su poboljšali uvjete života. Poredaj kronološki navedene tehnološke izume i postupke upisivanjem rednog broja 1-6 od najstarijeg prema najmlađem.

	2
--	---

- a) početak upotrebe staklene paste _____
- b) početak korištenja kola u starom Egiptu _____
- c) pojava keramičarske proizvodnje _____
- d) razvoj prvih talionica _____
- e) prvi razvitak sustava navodnjavanja _____
- f) kamen se počeo koristiti u Egiptu kao građevinski materijal za velike objekte _____

4. Promotri fotografiju i među ponuđenim odgovorima zaokruži slovo ispred točnog.

4.1. Što fotografija prikazuje?

	1
--	---

- a) donji dio dvodijelnoga kalupa za lijevanje sjekire iz vinkovačke kulture
- b) gornji dio dvodijelnoga kalupa za lijevanje sjekire iz vučedolske kulture
- c) gornji dio dvodijelnoga kalupa za lijevanje sjekire iz sopotske kulture
- d) donji dio dvodijelnoga kalupa za lijevanje sjekire iz vučedolske kulture

4.2. Od kojeg materijala su se lijevale sjekire u prapovijesnoj kulturi kojoj pripada predmet na fotografiji?

	1
--	---

- a) bronce
- b) bakra
- c) željeza
- d) kositra

5. U mlađem neolitiku pojavile su se na eurosredozemnom prostoru prve velike građevine karakteristične za brončano doba. Tehnika izgradnje takvih masivnih građevina od kamenih gromada nazvana je megalitskom. Na fotografiji prepoznaj o kojoj je megalitskoj građevini riječ te između ponuđenih odgovora zaokruži slovo ispred točnog.

	3
--	---

- a) Stonehenge
- b) kamenovi iz Carnaca
- c) kamenovi iz Drombega
- d) kamenovi iz Callanisha

- a) ulaz kroz zidine Tirinta
- b) ulaz kroz zidine Arga
- c) ulaz kroz zidine Mikene
- d) ulaz kroz zidine Sparte

- a) ostaci bedema na Lergovoj gradini
- b) ostaci bedema gradine Daorsona
- c) ostaci bedema gradine Monkodonje
- d) ostaci bedema gradine Tora

6. Usporedi glavne karakteristike poljoprivredne proizvodnje u dvama drevnim civilizacijskim krugovima staroga Istoka, mezopotamskom i egipatskom (grane proizvodnje i tehnologiju, tj. čime su se služili u obadi zemlje i na koji način su osiguravali iskoristivost tla). Odgovor oblikuj u četiri rečenice.

	4
--	---

7. Narodi staroga Istoka ostvarili su velika graditeljska postignuća. Prepoznaj građevinu, pa na crte upiši njezin naziv i kojoj je državi ili području pripadala.

	8
--	---

8. Spoji pojam s njegovim objašnjenjem upisivanjem rednoga broja na pripadajuću crtu ispred odgovarajućeg objašnjenja.

	6
--	---

staroegipatski medicinski tekst s nizom medicinskih i higijenskih preporuka	_____	1. papirus Rhind
primjer sumerskoga poznavanja geometrijskih odnosa	_____	2. papirus Ebers
najstariji babilonski astronomski zapis	_____	3. Venerine tablice
staromezopotamski svećenik koji je čaranjem nastojao izliječiti bolesnika	_____	4. asu
vrlo vrijedan izvor za poznavanje staroegipatske matematike	_____	5. pločica Plimpton
staromezopotamski liječnik koji je posjećivao pacijente kod kuće	_____	6. ahipsu

9. Pročitaj tekstualni povijesni izvor i odgovori na pitanja.

Ako liječnik napravi velik rez operacijskim nožem i izliječi pacijenta, ili ako zareže tumor (iznad oka) operacijskim nožem, i spasi oko, primit će isplatu od deset šekela.

Ako je pacijent oslobođen čovjek, primit će pet šekela.

Ako je nečiji rob, vlasnik će liječniku dati dva šekela.

Ako liječnik napravi velik rez operacijskim nožem i ubije pacijenta, ili ako zareže tumor (iznad oka) operacijskim nožem, i iskopa oko, odrezat će mu ruku.

Ako liječnik napravi velik rez na robu slobodnog čovjeka i ubije ga, zamijenit će ga drugim robom.

Ako zareže tumor operacijskim nožem i iskopa oko, platit će pola njegove vrijednosti.

2.1. Iz kojeg je povijesnog spomenika preuzet predmetni odlomak?

	1
--	---

2.2. Što se propisuje ovim odredbama?

	2
--	---

2.3. Koje je temeljno načelo u određivanju visine nagrade i težine kazne liječniku?

	1
--	---

10. Liječništvo (medicina) smatra se vrhuncem staroegipatske znanosti. Odgovori na pitanja tako što ćeš zaokružiti slovo ispred točnog odgovora.

	5
--	---

1. Ustanova za medicinsku naobrazbu Egipćana zvala se
- a) kuća bolesti
 - b) kuća zdravlja
 - c) kuća života
2. Drevni Egipćani stariji od 40 godina često su umirali od
- a) moždanog udara
 - b) dijabetesa
 - c) upale pluća
3. Prve poznate staroegipatske bolnice bile su dio
- a) hramskih kompleksa
 - b) faraonova dvora
 - c) zdravstvenih ustanova
4. Stari Egipćani su prema osjetljivosti na miris testirali
- a) prisustvo parazita u tijelu
 - b) trudnoću
 - c) bronhitis
5. Sastavni dio staroegipatskog postupka liječenja bilo je
- a) dijagnosticiranje
 - b) čišćenje organizma
 - c) čaranje

11. Promotri slikovni povijesni izvor te odgovori iz koje države staroga Istoka potječe i s kojom tehnološkom mjerom je prikazana radnja povezana.

	2
--	---

12. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora na postavljeno pitanje.

	4
--	---

1. Prva poznata liječnica u povijesti je Merit Ptah, a živjela je u
- a) Egiptu
b) Babiloniji
c) Sumeru
2. Sumerani su dijelili dan na noć i dan već od oko
- a) 4000. g. pr. Kr.
b) 3500. g. pr. Kr.
c) 3000. g. pr. Kr.
3. Astrologija je u starom Egiptu bila uvedena za
- a) 18. dinastije
b) Ramzesida
c) Ptolemejevića
4. Mjesečev kalendar je u staroj Mezopotamiji prevladao u
- a) 24. st. pr. Kr.
b) 21. st. pr. Kr.
c) 18. st. pr. Kr.

13. Stanovnici drevne Mezopotamije promatrali su nebeska tijela i razvili su astronomiju koja je bila neodvojiva od astrologije. Odgovori na pitanja u vezi s njihovim astronomskim znanjima i uvjerenjima.

1. Što je stare Babilonce navelo na to da motre nebo?

	1
--	---

--

2. Koje su sve planete Sunčeva sustava poznavali stari Babilonci i što su smatrali da njihovo gibanje može odrediti?

	1
--	---

--

3. Na temelju čega su babilonski svećenici stvarali astrološka izvješća za kraljevstvo i izvodili zaključke?

	1
--	---

--

14. Pročitaj odlomak iz povijesnog djela povjsničara i biografa Plutarha iz Heroneje te odgovori na sljedeća tri pitanja: o kojoj je povijesnoj osobi riječ u tekstu (ime i funkcija), o čemu govori povijesni izvor te koje su kazne predviđene za prijestupnike.

3

Gotovo je za sve krivice bila određena jedna jedina – smrtna kazna tako da su oni koji su bili zatečeni kao besposličari, morali umrijeti, i oni koji su ukrali povrće ili voćem jednako su se kažnjavali kao svetogrdnici i ubojice. Stoga je Demad kasnije došao na glas kad je kazao da je on zakone napisao krvlju, a ne crnilom. Kad su ga pitali zašto je za najveći dio prijestupa odredio smrtnu kaznu, on je sam, kako kažu, odgovorio da mali prijestupi, po njegovu mišljenju, zaslužuju takvu kaznu, a da za veće prijestupe nije našao veće kazne.

15. Spoji pojam s njegovim objašnjenjem upisivanjem rednoga broja na pripadajuću crtu ispred odgovarajućeg objašnjenja.

4

aristokratsko vijeće
u staroj Ateni

1. bule

2. eklezija

vladavina imućnih u kojoj politička
prava ovise o imovini

3. timokracija

4. helijea

samovlada u kojoj pojedinac
silom nameće svoju vlast

5. areopag

6. monarhija

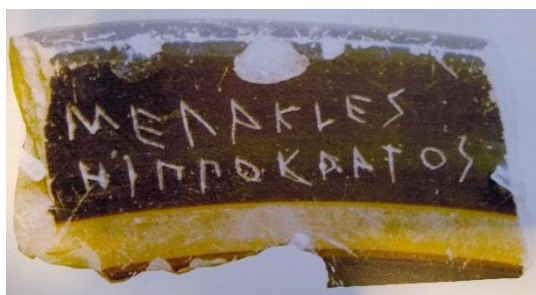
narodna skupština
u staroj Ateni

7. teokracija

8. tiranida

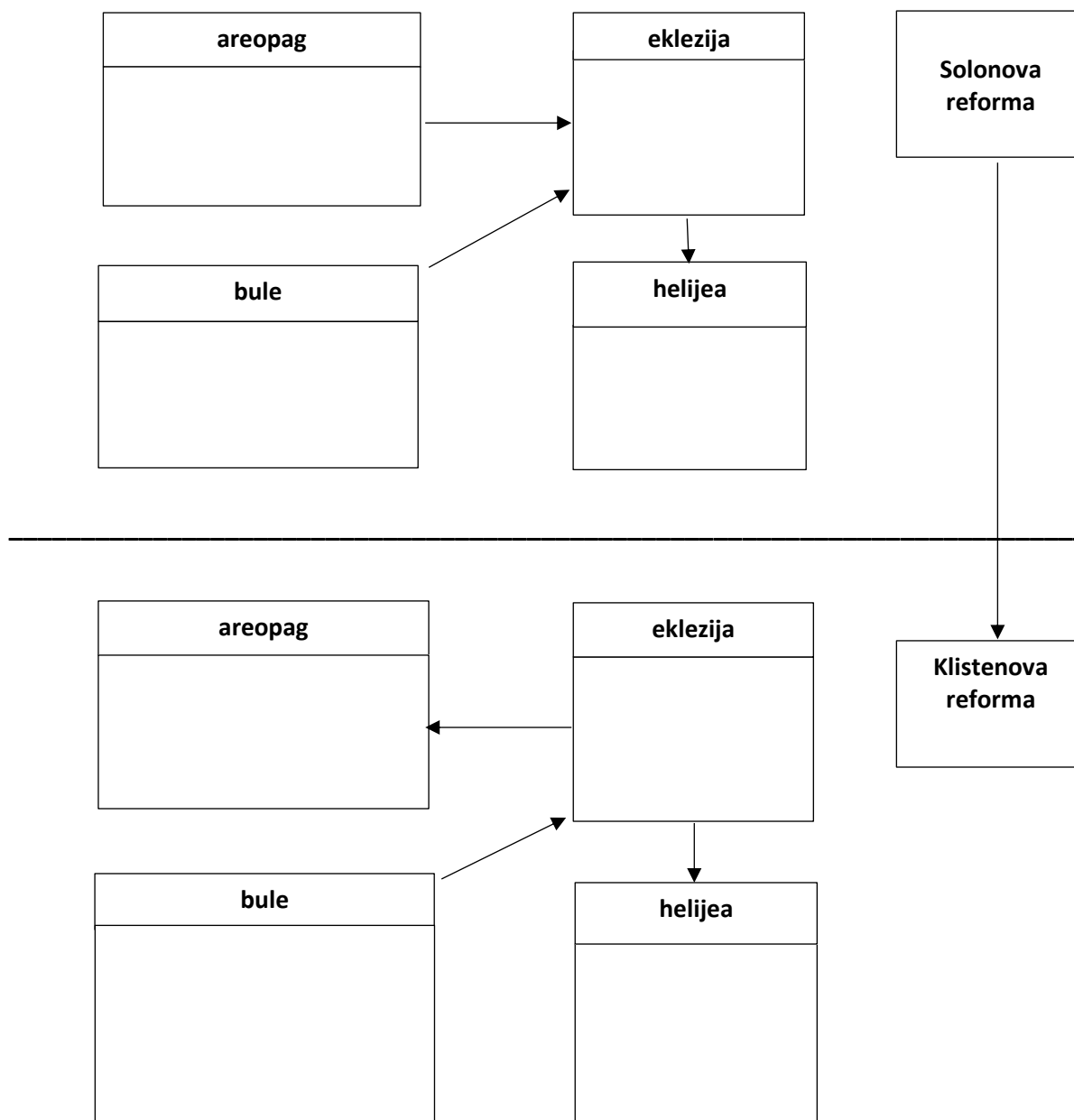
16. Promotri slikovni povijesni izvor te detaljno objasni o kakvom je predmetu riječ, čemu je služio i u kakvom postupku.

3

17. Reformama od 6. do 5. st. pr. Kr. atenska država i društvo doživjeli su velike promjene. Dopuni konceptualnu mapu tako što ćeš naznačiti pojedina obilježja atenskoga društveno-političkoga ustroja i strukturu vlasti upisivanjem svih odgovarajućih objašnjenja u kućice prema ponudi dolje.

	8
--	---

1. Vijeće četiri stotine

2. vrhovni sud

3. zakonodavna vlast

4. bira činovnike tj. službenika

5. sudište za ubojstva

6. kontrolira rad činovnika i priprema zakone

7. zakonodavna i sudska vlast

8. narodni sud

18. Nakon Solonova povlačenja s dužnosti atensko je društvo zapalo u nova unutrašnja proturječja. Poredaj kronološki događaje rednog broja 1-4 na pripadajuću crtu od najstarijeg prema najmlađem.

	4
--	---

Stekavši ratničku slavu nakon rata protiv Megare
Pizistrat je posegnuo za samovladom.

Najviši aristokratski rodovi opirali su se reformama,
pa 589. i 584. g. pr. Kr. nisu izabrane najviše službe.

Nezadovoljni tiranidom Hipije i Hiparha, Harmodije
i Aristogiton usmrtili su Hiparha.

Vladavinu u Ateni su nakon svrgavanja arhonta
Damasije skupno preuzela deseterica dužnosnika.

19. Prouči slikovni povijesni izvor i utvrdi tko su dva glavna aktera u prikazanoj bitki zaokruživanjem točnog odgovora među ponuđenima.

	1
--	---

1. Aleksandar I. i Darije II.
2. Aleksandar III. i Darije II.
3. Aleksandar III. i Darije III.
4. Aleksandar II. i Darija II.
5. Aleksandar II. i Darije III.

20. Na slijepoj karti na pripadajuću crtu upiši ime bojišta u grčko-perzijskim ratovima te godinu kada je bitka vođena, prema ponudi dolje.

	5
--	---

Artemizij	490. g. pr. Kr.
Termopili	486. g. pr. Kr.
Mikala	482. g. pr. Kr.
Filipi	480. g. pr. Kr.
Maraton	479. g. pr. Kr.
Salamina	478. g. pr. Kr.
Plateja	477. g. pr. Kr.

21. Poredaj kronološki događaje povezane sa sukobom Atene i Sparte u Peloponeskom ratu upisivanjem rednog broja 1-6 na pripadajuću crtu od najstarijeg prema najmlađem.

	6
--	---

Zbog iscrpljenosti u dotadašnjem sukobu sklopljen je Nikijin mir.

Atena je pružila pomoć Korkiri u sukobu s Korintom, članom Peloponeskog saveza.

S obzirom na to da je Sparti sa Sicilije stizalo žito, Atena je pokrenula pohod protiv Sirakuze.

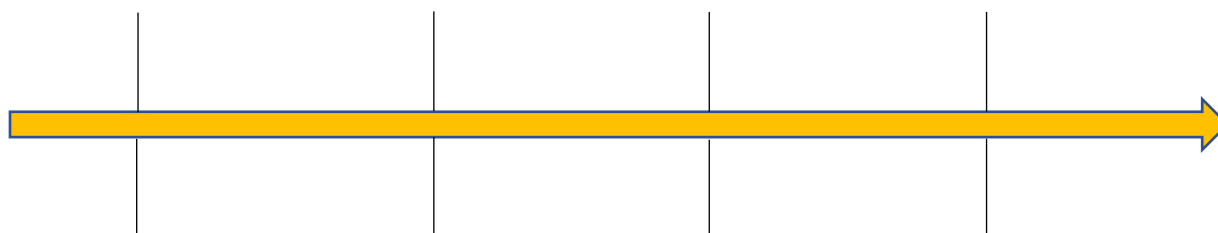
Sparta je uživala prevlast na kopnu, pa su njezini hopliti pustošili atička polja, atenski su brodovi pljačkali peloponesku obalu.

Brodovljem sagrađenim perzijskim novcem Spartanci su odnijeli pobjedu kod Egospotama.

Želeći spriječiti veze između Atene i Eubeje, Spartanci su zauzeli atensku općinu Dekeleju.

22. Poredaj kronološki bitke koje je vodio kralj Aleksandar Veliki tijekom svojih osvajanja na istoku upisivanjem bojišta uz gornju crtu te godine bitke uz donju crtu.

	2
--	---

Gaugamela

Granik

Is

Tir

334. g. pr. Kr.

333. g. pr. Kr.

332. g. pr. Kr.

331. g. pr. Kr.

23. Da bi se lakše obranili od perzijskog napada, Atenjani su na Temistoklov nagovor odlučili sagraditi snažnu mornaricu. No za tolike lađe bili su neophodni i dodatni veslači. Kako je Temistoklo riješio taj problem i kakve je neposredne posljedice njegov potez imao? (Odgovor oblikuj u tri rečenice).

	3
--	---

--

24. Prema odlomcima prepoznaj tekstualne povijesne izvore te ih poredaj kronološki upisivanjem rednog broja 1-4 na pripadajuću crtu od najstarijeg prema najmlađem.

	4
--	---

Periklo je bio moćan zbog ugleda što ga je imao zbog svoje uviđavnosti; budući da je dokazao da je apsolutno nepodmitljiv, mogao je sam onuzdati mnoštvo. (...) Tako je u Ateni demokracija postojala samo po imenu, a u zbilji to je bila vladavina prvoga čovjeka.

Ove su značajke pučke vladavine: za sve službe u vlasti biraju se svi između svih; svi vladaju svima pojedinicima i svaki neizmjenice svima; ždrijebom se izabiru položaji u vlasti: ili svi ili oni za koje ne treba iskustva i umijeća; za upravne položaje ne zahtijeva se nikakva dohodarina, ili samo ona najniža.

*Zar će pobjeći kući u očinsku milu zemlju
Tako argejski narod po plećatom moru?
Argejku Helenu zar će Trojancem i Prijamu oni
Ostaviti, njom da se diče, a zbog nje mnogi Ahejci
Ostaše mrtvi pod Trojom daleko od očinske zemlje.*

*Pred sudom vremena potvrdit će mi to
Najveća mati olimpijskih besmrtnika
Najbolja, Zemlja crna da s nje sam nekad
Mnogi kamen, znamen duga, mako;
Da tlačena je bila, a sad slobodna jest.*

25. Pročitaj tekst preuzet iz Herodotovih *Povijesti* te zaokruži točan odgovor na postavljeno pitanje.

I upravo kad je prijelaz bio premošćen, digne se silna oluja i razvali i uništi sve što je bilo sagrađeno. Kad je to saznao, Kserkso se strašno ljutio, pa je zapovjedio da se Helespont kazni s tri stotine udaraca bičem i da se na otvorenu moru baci par lanaca. Čuo sam da je istovremeno poslao i po svoje udarače žigova da žigošu Helespont. A zapovijedao je da šibajući more izgovaraju barbarske i goropadne riječi: „O gorka vodo, naš te gospodar ovako kažnjava, jer si mu nanijela nepravdu, premda ti on nije učinio nikakvo zlo. Kralj Kserkso prijeći će preko tebe, htjela ti to ili ne htjela; s pravom ti nitko od ljudi ne prinosi nikakvu žrtvu, kad si blatna i preslana rijeka“. Oni su, prema tome, dobili zapovijed da na taj način kažnjavaju more, a onima koji su nadgledali postavljanje mostova preko Helesponta odsjekli su glavu.

25.1 To što je Kserkso dao žigosati i išibati Helespont te u njega baciti lance značilo je da ga je smatrao svojim:

	1
--	---

- a) neprijateljem
- b) robom
- c) kažnjenikom
- d) suparnikom

25.2. Pojam „barbarski“ kojim Herodot karakterizira riječi što ih izgovaraju izvršitelji Kserksova naloga podrazumijeva:

	1
--	---

- a) da su Grcima čudnovate
- b) da su Grcima okrutne
- c) da su Grcima strane
- d) da su Grcima primitivne